

Dijital Çağda Din Eğitimi: Web 2.0 Araçlarının Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Dijital Yeterliliklerine Katkısı

Religious Education in the Digital Age: The Contribution of Web 2.0 Tools to the Digital Competence of Religious Culture and Ethics Teacher Candidates

Sibel KANDEMİR

Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Din Eğitimi Anabilim Dalı

Asst. Prof., Karabük University, Department of Philosophy and Religious Sciences, Division of Religious Education

e-posta: kandemirsibel@hotmail.com

Orcid: 0000-0002-1002-4378

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 15.01.2026

Kabul Tarihi / Date Accepted: 27.04.2026

Yayın Tarihi / Date Published: 28.06.2026

Atıf / Citation: Kandemir, Sibel “Dijital Çağda Din Eğitimi: Web 2.0 Araçlarının Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Dijital Yeterliliklerine Katkısı”. *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 27 (Haziran 2026), 58-82. DOI: 10.34085/buifd.1864580

İntihal: Bu makale, ithenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by ithenticate. No plagiarism detected. web:

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/buifd>

Öz

Günümüzde yaşamın her alanına etki eden teknolojik gelişmeler küresel ölçekte değişikliklere sebep olmaktadır. Yaşamın her alanında olduğu gibi teknolojik araçların kullanımı eğitim alanında da hızla yaygınlaşmaktadır. Eğitimde yaşanan dijital dönüşümde öğretmenlerin rolü büyük önem arz etmektedir. 21. yüzyılda öğretmenlerde aranan yeterlilikler arasında teknoloji ve dijital araçlardan eğitim-öğretim ve değerlendirme süreçlerinde yararlanabilme yer almaktadır. Bu bağlamda bu çalışma Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının dijital öğretmen yeterlilik düzeylerini ve Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik aldıkları eğitimin dijital öğretmen yeterliliklerine etkisini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Karabük Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencileriyle gerçekleştirilen araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Seçkisiz örnekleme ile belirlenen deney ve kontrol gruplarına araştırma başında uygulanan “Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği” ön-test verileriyle katılımcıların dijital öğretmen yeterliliklerinin iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Deney grubuna Web 2.0 araçlarından “Kahoot, Wordwall, Mindmup, Mentimeter”in kullanımına yönelik verilen eğitimin dijital öğretmen yeterlilik ölçeğinden alınan puan ortalamasını artırdığı, deney grubu ve kontrol grubu son-test puan ortalamalarının deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı anlaşılmıştır. Deney grubu bağımlı gruplar t-testi sonucuna göre “kaynak geliştirme” alt boyutunda ön-test ve son-test puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Elde edilen bu veriler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının dijital becerilerinin artırılmasında Web araçlarının kullanımına yönelik eğitimlerinin yararını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Dijital Öğretmen Yeterliliği, Web Araçları, Din Eğitimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi.

Abstract

Technological advancements, which influence every aspect of life today, are driving changes on a global scale. Just as in every other area of life, the use of technological tools is rapidly becoming widespread in the field of education. Teachers play a crucial role in the digital transformation taking place in education. Among the competencies sought in teachers in the 21st century is the ability to utilize technology and digital tools in teaching, learning, and assessment processes. In this context, this study aims to determine the digital teaching competency levels of prospective Religious Culture and Ethics teachers and the effect of the training they received on the use of Web 2.0 tools on their digital teaching competencies. In the study conducted with students from the Faculty of Theology at Karabük University, the experimental research model was employed among quantitative research methods. Using random sampling, the “Digital Teacher Competency Scale” pre-test administered to the experimental and control groups at the beginning of the study revealed that participants’ digital teacher competencies were at a good level. It was found that the training provided to the experimental group on the use of Web 2.0 tools—“Kahoot, Wordwall, Mindmup, and Mentimeter”—increased the average score on the digital teacher competency scale, and that the post-test average scores of the experimental and control groups differed significantly in favor of the experimental group. According to the results of the paired t-test for the experimental group, the difference between pre-test and post-test scores in the “resource development” sub-dimension is statistically significant. These findings demonstrate the benefits of training prospective Religious Culture and Ethics teachers in the use of Web tools to enhance their digital skills.

Keywords: Digitalization, Digital Teaching Competency, Web Tools, Religious Education, Religious Culture and Ethics.

Giriş*

Sanayi devrimi ile birlikte fosil yakıtların üretimde kullanılması ve insan gücünün yerini makinaların alması ve 2. Dünya Savaşı sonrası bilgisayarların hayatımıza girmesi, ardından internetin yaygınlaşması ile birlikte insan hayatı öncekinden çok farklı bir yola girmiştir.¹ Bu sürecin bir ürünü olarak son yıllarda bilgi teknolojilerinde yaşanan değişimler insanların iletişim biçimlerini, gündelik hayatlarını ve iş yaşantılarını olduğu gibi eğitim ortamlarını da radikal bir biçimde etkilemiştir. Birey ve toplum yaşamında meydana gelen bu köklü dönüşüm “dijitalleşme” kavramı ile ifade edilmektedir. Dijitalleştirme ise teknolojiye yaşanan gelişmeler sonucu bilginin sayısallaştırılarak bilgisayar ortamında depolanmasını ifade eden bir dönüşümü ifade etmektedir.² Bilgi ve belgelerin sayısallaştırılarak dijital ortamlara aktarılması ile zaman ve mekân gibi birçok kısıtlama ortadan kalkmıştır.³

Bilgiye erişimi kolaylaştıran Web araçları da ilk çıktıkları günden itibaren hızlı bir gelişme kaydederek, kullanıcılarına yalnızca okuma imkânı veren Web 1.0’dan, daha fazla etkileşime imkân sunan, veri kaynağı ile kullanıcı arasında çift yönlü bir ilişkiyi destekleyen araçlara doğru evrilmiş ve gelinen son nokta olan Web 5.0’da ise yapay zekanın da dâhil olduğu insan ve makinelerin ortak üretim alanları haline dönüşmüştür.⁴

Web 1.0’dan Web 5.0’a bilgi teknolojilerindeki dönüşüm hızlı bir şekilde ilerleyişini sürdürmekte ve günümüzde dijitalleşme süreci büyüyerek devam etmektedir. Artık bilgisayar, telefon, tablet gibi cihazlar hayatın temel gereksinimleri haline gelmiş ve yapay zekânın da dâhil olması ile dijitalleşme yeni bir boyut kazanmıştır. Yaşanan bu gelişmelere paralel olarak endüstri, ticaret, yönetim, sağlık, turizm, eğitim gibi birçok alan dijital dönüşüme uygun olarak yeniden yapılandırılmaktadır.⁵ Kurumların dijital dönüşüme ayak uydurmaları yalnız bu dijital makinelerin sürece dâhil edilmesinden ibaret değildir. Aynı

* Bu çalışma Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinatörlüğü tarafından desteklenmiştir (Proje Bilgileri: KBÜBAP-25-ABP-072).

¹ Onur Kemal Yılmaz, “Dijital Yönetim ve Dijital Akıllı Kent Yönetim Uygulamaları”, *Dijitalleşme ve Yönetim*, ed. Mehmet İnce - Ayşe Alican Şen (Konya: NEU Yayıncılık, 2022), 6.

² H. Sekine Karakaş vd., *Belge Yönetimi ve Arşiv Terimleri Sözlüğü* (Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 2009), 39.

³ Ali Gökhan Süreç, “Eğitimde Dijitalleşme Çağı”, *Kapadokya Eğitim Dergisi* 1/1 (2020), 30.

⁴ Marino Latorre, “WEB 1.0, 2.0, 3.0 ve 4.0’ın Tarihi”, çev. Özgür Yılmaz, *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 8/2 (2021), 344-350; Özge Özçelik Baloğlu, “Teknolojik Bir Dönüşüm Olarak Dijitalleşme Kavramı ve Etkileri”, *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 13/2 (2023), 1190; Aybike Tuba Özden, “1.0’dan 5.0’a Dünya: Web, Pazarlama, Endüstri ve Toplum”, *Journal of Business in The Digital Age* 5/1 (2022), 31-32.

⁵ Serap Türkyılmaz, “Dijital Dönüşüm: Tarihçesi, Tanımı ve İşletmeler Üzerindeki Etkisi”, *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 12/1 (2024), 277; Yılmaz, “Dijital Yönetim ve Dijital Akıllı Kent Yönetim Uygulamaları”, 7; Mehmet Özcan - Bekir Keskin, “Dijitalizasyon Bağlamında Sosyal Dönüşüm”, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 16/29 (2020), 2217-2219; İlknur Beyaz Özbey, “Dijitalleşme, Sosyal Medya Ve Risk Toplumu”, *İmgelem* 6/10 (2022), 146.

zamanda bu dijital araçları etkin, güvenli ve yaratıcı bir biçimde kullanacak elemanların yetiştirilmesi ve istihdam edilmesi gündeme gelmektedir. Kurumların bünyesinde barındırdığı insan gücünün dijital dönüşüme uyumluluğu ise dijital yeterlilik kavramı ile ifade edilmektedir.

Dijital yeterlilik, bilgi teknolojilerindeki değişimlere ayak uydurabilmeyi ve yaşam boyu öğrenme becerilerini ifade eden 21. yüzyıl becerilerinden biridir.⁶ İlk kez 1997’de Gilster tarafından kullanılan dijital yeterlilik kavramının zaman içerisinde farklı tanımları yapılmıştır.⁷ Ferrari dijital yeterliliği, birçok alanı ve okuryazarlığı içeren çok yönlü ve teknolojinin gelişimiyle birlikte değişen bir kavram olarak görmekte, dijital araçlardan bilgiye erişme, elde edilen bilgiyi eleştirel bir bakışla ele alma ve dijital araçları kullanarak iletişime geçme becerisi olarak tanımlamaktadır.⁸ Avrupa Komisyonu dijital yeterliliği, “bilgi ve veri okuryazarlığı, işbirliği ve iletişim, dijital içerik oluşturma, güvenlik ve problem çözme” olmak üzere 5 başlık altında incelemekte ve bu 5 başlığa ilişkin bilgi, beceri, tutumların tümü olarak ifade etmektedir.⁹

Dijitalleşmenin köklü değişimler yarattığı alanlardan biri olan eğitimde bu süreç, bilginin dijital biçimde işlenmesini, dijital kaynakların ve teknolojik araçların eğitim ortamlarına entegrasyonunu gerektirmektedir. Ancak dijitalleşme eğitim kurumları açısından yalnız bu teknolojilere sahip olmayı ifade etmemekte, aynı zamanda bu teknolojileri etkin ve güvenli bir şekilde kullanabilen öğretmen, yönetici ve öğrencilere sahip olmayı, dijitalleşme ile uyumlu sistem ve pedagojik yaklaşımları da kapsamaktadır.¹⁰

Yukarıda ifade edildiği gibi eğitimde yaşanan dijital dönüşüm, öğretmenlerin dijital yetkinliklerinin artırılmasını ve sürece uyum sağlamalarını zorunlu hale getirmektedir. Ülkemizdeki öğretmen ve öğretmen adaylarının dijital yetkinliklerine ilişkin literatür incelendiğinde çoğunlukla tarama modelinin benimsendiği araştırmalarda duruma ilişkin betimsel değerlendirmeler yapıldığı ve bu çalışmalar içerisinde din öğretimiyle görevli öğretmenlerin dijital yetkinliklerini ve öğretim sürecinde dijital araçlardan yararlanma

⁶ Döne Köksal - Suzan Canlı, “Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerinin İncelenmesi”, *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi)* 8/1 (2024), 3.

⁷ Antonio Calvani vd., “Digital Competence In K-12. Theoretical Models, Assessment Tools and Empirical Research”, *Analisi* 40 (2010), 157-171.

⁸ Anusca Ferrari, *Digital Competence in Practice: An Analysis of Frameworks* (Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012), 3.

⁹ “Digital Competence Framework for Citizens (DigComp) - European Commission” (2025).

¹⁰ Faruk Kalkan - Zühal Topcu, “Dijitalleşme Sürecinde Okul Yöneticilerinin Rolü: Öğretmenlerin Beklentileri ve Önerileri”, *Trakya Eğitim Dergisi* 16/1 (2026), 44.

durumlarını konu eden araştırma sayısının da oldukça az olduğu görülmektedir.¹¹ Deneysel modelin benimsendiği bu çalışmada ise din eğitimi alanında hizmet vermek üzere yetiştirilen İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin dijital öğretmen yeterlilik düzeyleri ve bazı Web 2.0 araçlarının kullanımına ilişkin aldıkları eğitimin bu yeterlilik düzeyine etkisi birlikte ele alınmaktadır. Bu yönüyle ilk olma özelliğine sahip bu çalışmada eğitimde dijitalleşme olgusu ve dijital öğretmen yeterliliği kavramlarıyla oluşturulan teorik çerçevenin ardından araştırmanın metodolojisi ele alınmakta ve elde edilen bulgular değerlendirilmektedir.

1. Eğitimde Dijitalleşme ve Öğretmenlerin Dijital Yeterliliği

Dijital dönüşüm birçok alanı olduğu gibi eğitim alanını da etkilemektedir. Bu dönüşüm eğitimin tanımı, hedefleri, ortam ve araçları ile yeniden inşa edilmesini zorunlu kılmıştır. Bu dönüşümle birlikte öğrenme yalnız okulda, yüz yüze ve yazılı materyallerle ve yaşamın belli bir bölümünde gerçekleşen bir olgu olmaktan çıkmış ve artık yaşam boyu devam eden, zaman

¹¹ Köksal - Canlı, “Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerinin İncelenmesi”; Abdullah Şahin, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin ve E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 10/4 (2021), 3496-3525; Serpil Arslan, *İlkokullarda ve Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019); Mehmet Kozan - Müzeyyen Bulut Özek, “BÖTE Bölümü Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeyleri ve Siber Zorbalığa İlişkin Duyarlılıklarının İncelenmesi”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 29/1 (2019), 107-120; Gülçin Karakuş - Gürbüz Ocak, “Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Öz-yeterlilik Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 21/1 (2019), 129-147; Emre Yavuz - Mehmet Korkmaz, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Web 2.0 Araçlarından Yararlanma Durumları”, *Erciyes Akademi* 37/2 (2023), 703-730; Bülent Koçoğlu - Şeref Göküş, “İmam-Hatip Lisesi Meslek Derslerinin Öğretiminde Dijital Araçların Rolü”, *İlahiyat Akademi* 21 (29 Haziran 2025), 233-260; Emine Turan, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Bilgisayar Teknolojilerini Kullanım Düzeylerine İlişkin Görüşleri”, *Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 1/2 (2012), 23-41; Hilal Çetin - Aysel Arslan, “Sınıf Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerileri Öğretimi ve Web 2.0 Araçlarının Kullanımına İlişkin Yeterlilikleri”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 23/3 (31 Aralık 2025), 2375-2402; Seda Akbaş - Eyup Yünkül, “Sınıf Öğretmenlerinin Web 2.0 Araçları Kullanımı Yetkinliklerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi”, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi* 13/1 (2024), 93-110; Mustafa Fidan - Hatice Cura Yeleğen, “Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi ve Dijital Yeterlilik Gereksinimleri”, *Ege Eğitim Dergisi* 23/2 (2022), 150-170; Ali Bişirici - Bahadır Gülbahar, “Ortaokul Öğretmenlerinin Dijital Yeterlilikleri İle Bilgi ve İletişim Teknolojilerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Pearson Journal Of Social Sciences & Humanities* 8/23 (2023), 102-122; Muhammed Murat Gümüş, *Öğretmenlerin Dijital Yeterlilikleri* (Amasya: Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021); Kadir Şimşek, *Eğitimde Dijitalleşme ve Yapay Zeka Kullanımı: Öğretmenlerin Dijital Yeterlilikleri İle Yapay Zeka Farkındalık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2025).

ve mekân sınırlamasının aşıldığı bir olguya dönüşmüş ve geleneksel eğitimdeki öğretmen ve öğrenci algıları da değişmiştir.¹²

Eğitimde dijitalleşme olgusu “sınıftaki teknolojik donanım, öğrenme ortamları tasarımlarında yenilik, oyunlaştırma, artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik, karma gerçeklik, yapay zekâ, kişiselleştirilmiş öğrenme” başlıkları altında incelenmektedir. Eğitimde dijitalleşme ülkeler ve eğitim kurumları açısından yalnız eğitim teknolojilerine sahip olmayı değil, aynı zamanda bu teknolojilere uyum sağlamayı kolaylaştıracak beceriler ile yeni fikirlere açıklığı ve esnekliği destekleyecek davranış değişikliklerini de gerektirmektedir.¹³ Günümüzde Avrupa Birliği ve birçok kurum tarafından öğretmenlik mesleğine yönelik belirlenen yeterlilikler arasında teknoloji okuryazarlığı, dijital araçlarla bilginin toplanması, kullanılması ve değerlendirilmesi, teknoloji kavramlarını, sistemlerini ve uygulamalarını anlama, dijital medya ortamlarını kullanma gibi yeni beceri alanlarının eklenmesi bu gerekliliğe işaret etmektedir.¹⁴

Eğitimde yaşanan dijital dönüşüm ilerlemesini sürdürmektedir. Bu bağlamda eğitim kademesi ya da öğretim alanı fark etmeksizin tüm öğretmenlerin kişisel ve mesleki anlamda kendilerini sürekli geliştirmeleri ve dijital becerilerini artırmaları gerekmektedir.¹⁵ Zira bu dönüşümle birlikte öğretmenlerin öğrencileri ile yakın bir iletişim kurma, öğretim yöntemlerini etkin bir şekilde kullanma, etkili sınıf yönetimi, öğrenme sürecinde öğrenciye rehberlik etme gibi yeterliliklerine öğretim sürecinde teknolojiden yararlanma becerisi de eklenmiştir. Günümüzde öğretmenlerin web seminerleri düzenleme, çevrimiçi yazılı ve görsel materyal hazırlama gibi dijital çağın aygıtlarını yeterli ve güvenli bir şekilde kullanmayı ifade eden becerilere sahip olmaları istenmektedir.¹⁶ Ayrıca içinde yaşadığımız yüzyılda öğrencilere kazandırılmak istenen eleştirel düşünme, analiz etme, birlikte çalışma, yaratıcı düşünme, dijital okuryazarlık ve teknoloji kullanımına yönelik becerilere sahip olmaları hususunda da öğretmenlerin rehberlik yapmaları beklenmektedir.¹⁷

---

¹² Sürer, “Eğitimde Dijitalleşme Çağı”, 31; Aslıhan Kocaman Karoğlu vd., “Toplum 5.0 Sürecinde Türkiye’de Eğitimde Dijital Dönüşüm”, *Üniversite Araştırmaları Dergisi* 3/3 (2020), 149.

¹³ Tom Gillpatrick, “Innovation and the Digital Transformation of Education”, *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi* 5/3 (2020), 196.

¹⁴ Mehmet Çetin, “Öğretmenlik Mesleği Dünü Bugünü ve Yarını”, *Farklı Boyutlarıyla Öğretmenlik*, ed. Ekrem Levent İlhan (Ankara: Nobel Yayıncılık, 2022), 35-38.

¹⁵ Svetlana Zizikova vd., “Digital Transformation in Education”, ed. D.V. Rudoy vd., *E3S Web of Conferences International Scientific and Practical Conference “Development and Modern Problems of Aquaculture”* 381 (2023), 2.

¹⁶ Hacı Ömer Beydoğan, “Dijitalleşme Sürecinde Okul Temeli Program Geliştirme”, *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 6/Özel Sayı (25 Nisan 2022), 45.

¹⁷ Esmâ Pehlivan vd., “Web 2.0 Araçlarının Eğitim Ortamlarında Kullanılması İle İlgili Öğretmenlerin Görüşleri Görünümü”, *Ulusal Eğitim Dergisi* 3/9 (2023), 1603.

Geleneksel öğretmen ve öğrenci algularını köklü bir şekilde değiştiren eğitimde dijitalleşme olgusunun ne olduğunun ve eğitim sürecini nasıl dönüştürdüğünün anlaşılması kadar bu sürecin eğitsel sonuçlarının da değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Yapılan araştırmalar dijital platformlardan yararlanmanın öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmeleri, zamandan tasarruf sağlanması, öğrenme sürecini bireyselleştirilerek her öğrencinin kendi hızında öğrenmesi, bilgiye erişim imkânlarının çoğalması, daha nesnel performans değerlendirme sürecinin oluşturulması gibi birçok alanı desteklediğini¹⁸ ve Web araçlarıyla işlenen derslerin öğrencilerin dijital okuryazarlıkları, akademik başarıları ve üst bilişsel farkındalıkları üzerinde pozitif yönde anlamlı etkileri olduğunu ortaya koymaktadır.¹⁹

Dijital öğretim araçlarından yararlanmanın eğitimdeki faydalarını ortaya koyan çalışmaları dikkate alarak ülkemizde öğretmenlerin dijital yeterlilik düzeylerine ilişkin araştırmalara bakıldığında, öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin istenen seviyede olmadığı ve uygulamaya ilişkin birtakım eksikliklerinin mevcut olduğu görülmektedir.²⁰ Hali hazırda görev yapan öğretmenler gibi öğretmen adaylarının da dijital yeterliliklerinin üst düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Öden ve Yaşar tarafından yapılan çalışma bir devlet üniversitesindeki eğitim fakültesi öğrencilerinin dijital yeterliliklerinin orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.²¹ Dolayısıyla dijital çağ olarak adlandırılan bir zaman diliminde öğretmen yetiştiren kurumlarda konuya gereken önemin verildiğini söylemek güçtür.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliği özelinde durum incelendiğinde dijital yetkinliklerinin yüksek olmadığı görülmektedir. Ortaokul öğretmenlerinin dijital yeterlikleri ile bilgi işlem teknolojilerine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada DKAB öğretmenlerinin dijital yeterlilik ortalamalarının diğer branşlar arasında en düşük ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir.²² Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin bilgisayar teknolojilerini kullanım düzeyleri üzerine yapılan başka bir araştırmada da

¹⁸ Köksal - Canlı, "Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerinin İncelenmesi", 2.

¹⁹ Kulaca, İlhan vd., "The Effect of Web 2.0 Supported Social Studies on the Digital Literacy Skills of Secondary School Students", *Journal of Theoretical Educational Science* 17/3 (2024), 553; Ahmet Öztürk - Osman Akhan, "The Effect of Using Web 2.0 Tools in Social Studies Education on Middle School Students' Metacognitive Awareness Levels and Academic Achievement", *SAGE Open* 15/3 (2025), 1-23.

²⁰ Mustafa Fidan - Hatice Cura Yeleğen, "Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi ve Dijital Yeterlilik Gereksinimleri", *Ege Eğitim Dergisi* 23/2 (2022), 150-170; Çağlar Kıymet - Recep Çakır, "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Acil Durum Uzaktan Öğretime Yönelik Tutumları, Dijital Yeterlilikleri ve Deneyimlerinin İncelenmesi", *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama* 13/1 (2023), 101-133; Erdi Okan Yılmaz - Türker Toker, "Covid-19 Salgını Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerini Nasıl Etkiledi?", *Milli Eğitim* 51/235 (2022), 2713-1730; Köksal - Canlı, "Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerinin İncelenmesi".

²¹ Mehtap Özden - Funda Örgü Yaşar, "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Dijital Yeterlilikleri", *Ana Dili Eğitimi Dergisi* 12/3 (2024), 516.

²² Bişirici - Gülbahar, "Ortaokul Öğretmenlerinin Dijital Yeterlilikleri İle Bilgi ve İletişim Teknolojilerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", 111.

öğretmenlerin %49.5'i kendisini bilgisayar kullanımı açısından yetersiz görmektedir.²³ İmam Hatip Lisesi meslek dersleri öğretmenlerinin öğretim sürecinde dijital araçlardan yararlanma durumlarının incelendiği araştırmada ise öğretmenlerin çoğunlukla dijital teknoloji kullanımına yönelik eğitim aldıkları, kendileri tarafından hazırlanmış ya da internetten hazır olarak ulaşılan dijital içeriklerden faydalandıkları ifade edilmiştir. Aynı çalışmada öğretmenlerin dijital becerilerini MEB tarafından açılan hizmet içi eğitimler, halk eğitim kursları ve kişisel çabalarla geliştirdikleri anlaşılmaktadır.²⁴ 4-6 yaş Kur'an kursu öğreticilerinin teknoloji yeterliliklerinin değerlendirildiği araştırmada öğreticilerin "Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Ölçek" genelinden aldıkları ortalama puanın iyi düzeyde olmasına karşın ölçeğin teknoloji alt boyutu ve teknolojiyle ilişkili diğer alt boyutlarında ortalamanın altında kaldıkları ifade edilmiştir.²⁵ Yavuz ve Korkmaz tarafından yapılan çalışmada elde edilen bulgulara göre DKAB öğretmenleri Web 2.0 araçlarının kullanılmasının gerekliliğine inanmakta ve çoğunlukla başkaları tarafından hazırlanan dijital materyalleri öğretim sürecinde kullanmaktadırlar.²⁶

Yukarıda bulgularına değinilen araştırmalar ışığında geleceğin DKAB ve İmam Hatip Meslek dersleri öğretmenlerinin dijital teknoloji hakkında eğitilmelerinin ve bu teknolojileri kendi branşlarına uygun olarak öğretimin planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında kullanımına ilişkin beceriler kazanmalarının önemli ve gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin dijital öğretmen yeterlilik düzeyleri nedir?
2. Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik aldıkları eğitimin bu yeterlilik düzeyine etkisi nedir?

2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma nicel araştırma modellerinden deneysel araştırma modeli ile gerçekleştirilmiştir. Deneysel araştırmalar, araştırmacılar tarafından oluşturulan farkların bağımlı değişken üzerindeki etkisini test etmeye yönelik araştırmalardır. Deneysel araştırmaların farklı biçimleri olmakla birlikte bu çalışmalarda örneklemin seçkisiz oluşturulması, bağımsız değişkenin manipüle edilmesi (araştırmacı tarafından değiştirilmesi) ve dışsal değişkenlerin kontrol altında tutulması ortak özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini ortaya koymada

²³ Turan, "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Bilgisayar Teknolojilerini Kullanım Düzeylerine İlişkin Görüşleri", 37.

²⁴ Koçoğlu - Göküş, "İmam-Hatip Lisesi Meslek Derslerinin Öğretiminde Dijital Araçların Rolü", 243-249.

²⁵ Yasemin İpek - Ali Öncü, "4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Teknoloji Yeterlilikleri Hakkında Bir Karma Yöntem Araştırması", *Dini Araştırmalar* 25/62 (2022), 144.

²⁶ Yavuz - Korkmaz, "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Web 2.0 Araçlarından Yararlanma Durumları".

etkili tek yol olan deneysel araştırmalarda araştırmacı tarafından sürecin kontrol altında tutulması önemlidir.²⁷

Deneysel modellerle gerçekleştirilen araştırmada Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan Karabük Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin 4. sınıfında eğitim gören, din öğretimi alanında istihdam edilmek üzere yetiştirilen öğretmen adaylarından I. öğretim A sınıfı deney grubu ve I. öğretim B sınıfı kontrol grubu olarak rastgele atanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının dijital öğretmen yeterlilikleri "Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği" ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin ön-test olarak uygulanmasının ardından öğretmen adaylarının yeterliliklerini artırma hedefiyle Web 2.0 araçlarından "Kahoot, Wordwall, Mindmup, Mentimeter" in eğitim-öğretim sürecinde kullanımına yönelik deney grubuna eğitim verilmiş ve verilen eğitimin dijital öğretmen yeterliliklerine katkısı deney ve kontrol grubu "Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği" son-test sonuçları karşılaştırılarak incelenmiştir.

2.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin ölçülmesine yönelik geliştirilen "Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, beşli likert yapıdaki 20 maddeden oluşmaktadır. Yılmaz ve arkadaşları tarafından geliştirilen, faktör analizleri ile geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılan ölçek "kaynak geliştirme, iletişim ve işbirliği, güvenlik ve değerlendirme" olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin açıklanan varyans toplamı ise %53,549'dur.²⁸

2.2. Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Veri toplama süreci öncesinde Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 03.01.2025 tarih ve 2025/01(40) sayılı izinle etik onay alınmıştır.

Çalışmada İlahiyat Fakültesi 4. sınıf öğrencilerinden oluşan 1. öğretim sınıflarından biri deney, diğeri ise kontrol grubu olarak rastgele atanmıştır. Deney grubuna 4 hafta süreyle ikişer saatlik bir eğitimle dijital ölçme araçları hazırlamada kullanılan "Mentimeter" ve "Kahoot", eğitsel oyunlar hazırlamada kullanılan "Wordwall" ve zihin haritaları oluştırmada yararlanılan "Mindmup" tanıtılmış ve öğretmen adaylarının bu Web 2.0 araçlarından eğitim öğretim sürecinde yararlanmalarına yönelik uygulamalar yaptırılmıştır. Bilgisayar laboratuvarında gerçekleştirilen eğitimde araştırmacı tarafından her bir Web aracının eğitim-öğretim sürecinde kullanımına ilişkin bilgi verilmiş ve katılımcıların edindikleri bilgileri

²⁷ Şener Büyüköztürk vd., *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Pegem Akademi, 2023), 202-205.

²⁸ Ercan Yılmaz vd., "Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği Geliştirme: Geçerlik Ve Güvenirlik alışması", *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 38 (2021), 34-68.

uygulayarak pekiştirmeleri sağlanmıştır. Araştırmacı rehberliğinde her bir Web aracı ile en az bir öğretim metaryali hazırlatılan öğrencilerin bu araçların kullanımına yönelik becerileri artırılmaya çalışılmıştır. Eğitim sonunda Kahoot ile hazırlanmış online sınav ile eğitim kazanımları test edilmiş, sonuçlara ilişkin dönüt ve düzeltme yapılmıştır. Veri toplama süreci tamamlandığında deney grubuna verilen eğitim kontrol grubuna da verilmiştir.

Eğitim öncesinde ön-test ve sonrasında son-test olarak uygulanan “Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği” ile elde edilen puanların normal dağılım şartını sağlanması sebebiyle deney ve kontrol grupların ön-test ve son-test puanları arasındaki fark bağımsız örneklem t-testi ile, grup içi ön-test ve son-test farkları ise bağımlı gruplar t-testi ile değerlendirilmiştir. Yapılan analizlerle aşağıdaki dört hipotez test edilmiştir.

1. H_0 = Deney ve kontrol grubu ön-test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
1. H_1 = Deney ve kontrol grubu ön-test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
2. H_0 = Deney ve kontrol grubu son-test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
2. H_1 = Deney ve kontrol grubu son-test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
3. H_0 = Kontrol grubu ön-test ve son-test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
3. H_1 = Kontrol grubu ön-test ve son-test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
4. H_0 = Deney grubu son-test ve ön-test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
4. H_1 = Deney grubu son-test ve ön-test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

2.3. Çalışma Grubu

İlahiyat Fakültesi 4. Sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen araştırmada deney grubunda yer alan 32 katılımcının 19’u kadın ve 13’ü erkektir. Kontrol grubunda yer alan 35 katılımcının 21’i kadın ve 14’ü erkektir. Örneklemin %60’ını kadın, %40’ını ise erkek katılımcılar oluşturmaktadır.

2.4. Sayıtlar

Araştırmada seçkisiz olarak belirlenen deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin Web 2.0 araçlarına yönelik eğitim alma durumları dışında diğer özellikleri açısından denk oldukları kabul edilmektedir.

Katılımcıların kendilerine uygulanan ölçeğe samimi ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

2.5. Sınırlılıklar

Araştırmada elde edilen bulgular veri toplama aracı olarak kullanılan “Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği” nden elde edilenlerle sınırlıdır.

Araştırmanın örneklemini 2025-2026 eğitim öğretim yılında Karabük Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 4. sınıf normal öğretim (1. öğretim) öğrencileriyle sınırlıdır.

3. Bulgular ve Tartışma

Araştırmada deney grubuna verilen eğitim öğretim sürecinde Web araçlarından faydalanmaya yönelik uygulamalı eğitim öncesi yapılan ön-test sonuçları ile eğitim sonrası uygulanan son-test sonuçları hem ayrı ayrı değerlendirilmiş hem de bu iki ölçümde elde edilen sonuçlar karşılaştırılmıştır.

3.1. Dijital Öğretmen Yeterlilikleri Ön-test Sonuçları

Araştırmada ilk olarak deney ve kontrol grupları arasında dijital öğretmen yeterlilikleri açısından anlamlı bir farklılık olmadığına dair hipotezin değerlendirilmesi ve deney ve kontrol gruplarının bu yönüyle benzer olup olmadıklarının test edilmesi açısından ön-test puanları normallik açısından değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Ön-test Puanlarına İlişkin Normallik Dağılımı

	Grup	Kolmogorov-Smirnov		
		Statistic	df	Sig.
Ön_test_toplam	Kontrol grubu	,108	35	,200
	Deney grubu	,104	32	,200

Yukarıda verilen tabloda veri sayısının 29 ve üzeri olması durumunda kullanılan Kolmogorov-Smirnov testi significance değerinin 0,05'ten büyük olduğu ve dağılımın normal olduğu görülmektedir.²⁹ Ayrıca normal dağılımda dikkate alınan çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) değerlerinin hem deney grubu (Skewness: -0,241, Kurtosis: -0,641) hem de kontrol grubu (Skewness: -0,004, Kurtosis: 0,176) ön-test sonuçları için -1 ile +1 aralığında olduğu ve bu değerlerle de normal dağılımın teyit edildiği anlaşılmaktadır.³⁰

²⁹ Yalçın Karagöz, *SPSS AMOS META Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği* (Ankara: Nobel, 2023), 345.

³⁰ George Darren - Paul Mallery, *Darren George - Paul Mallery, IBM SPSS Statistics 25 Step by Step: A Simple Guide and Reference* (New York: Roulledge, 2018), 114.

Din eğitimi alanında hizmet verecek olan öğretmen adaylarının Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği ile yapılan ön-test alt boyutlar ve toplam puanlarına ait betimsel istatistik sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Ön-test Puanlarına İlişkin Betimsel Analizler

Ölçek boyutları	Alt Madde Sayısı	Gruplar	N	Min.	Max.	X	SS
Kaynak Geliştirme	8	Kontrol Grubu	35	18	39	29,40	4,421
		Deney Grubu	32	18	38	30,84	4,793
İletişim - İşbirliği	4	Kontrol Grubu	35	9	20	14,17	2,455
		Deney Grubu	32	10	20	14,44	2,940
Güvenlik	5	Kontrol Grubu	35	13	24	18,69	3,151
		Deney Grubu	32	14	25	18,88	2,550
Değerlendirme	3	Kontrol Grubu	35	6	15	11,40	2,499
		Deney Grubu	32	7	15	11,19	2,132
Toplam	20	Kontrol Grubu	35	49	98	73,77	11,091
		Deney Grubu	32	53	97	75,34	10,903

Tabloda görüleceği üzere ölçeğin tüm alt boyutlarında ve toplam puanda deney ve kontrol grubu ortalamaları birbirine oldukça yakındır. Deney ve kontrol grubu ön-test puanları arasındaki fark veri seti normal dağılıma sahip olduğu için parametrik testlerden biri olan bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 3. Grupların Ön-test Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Değişken	N	X	SS	t	df	p
Grup						
Kontrol Grubu	35	73,77	11,091	-0,584	65	0,561
Deney Grubu	32	75,34	10,903			

Bağımsız örneklem t testi sonucuna göre ($t(65) = -0,584$, $p=0,561$) kontrol grubu ($X=73,77$, $SS=11,09$) ve deney gurubu ($X=75,34$, $SS=10,90$) ön-test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Başka bir ifade ile Web 2.0 araçlarının

kullanımına ilişkin eğitim öncesi gruplar dijital öğretmen yeterlilikleri açısından birbirine denktir. Dolayısıyla 1. hipotezde sıfır hipotezi kabul edilmiş, alternatif hipotez reddedilmiştir.

En az 20, en fazla 100 puanın alınabileceği ölçekten alınan grup ortalamalarının 70'in üzerinde olması öğretmen adaylarının dijital yeterlilikleri açısından kendilerini iyi bir konumda gördükleri şeklinde yorumlanmaktadır. Konu ile ilgili çalışmalara bakıldığında öğretmenlerin dijital yeterlilikleri üzerine yapılan alan araştırmalarının sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Köksal ve Canlı tarafından "Eğitimciler İçin Dijital Yeterlik Ölçeği" ile gerçekleştirilen araştırmada öğretmenlerin dijital yeterlilikleri belli puan aralıklarına göre "başlangıç, kâşif, bütünleştirici, uzman ve lider" şeklinde tasnif edilmiş ve öğretmenlerin ölçek toplam puan ortalamalarına göre orta düzey olarak ifade edilebilecek *bütünleştirici* düzeyde olduğu, ölçeğin *dijital kaynaklar, değerlendirme ve öğrencilerin güçlendirilmesi* alt boyutlarında ise *kaşif* düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. "Mesleğinde dijital becerilerin kullanımı, dijital kaynaklar, öğretme ve öğrenme, değerlendirme, öğrencilerin güçlendirilmesi, öğrencilerin dijital yetkinliklerinin kolaylaştırılması" olmak üzere toplam 5 alt boyuttan oluşan ölçme aracı ile gerçekleştirilen bu çalışmada öğretmenlerin branşları "sosyal, sayısal ve meslek" olarak tasnif edildiği için araştırmaya Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin dâhil edilip edilmediği ve özel olarak bu branşta ölçeğin alt boyutları ve ölçek toplam puanlarının ne olduğu hakkında bilgi edinmek mümkün olmamaktadır.³¹

Eğitimciler İçin Dijital Yeterlik Ölçeği ile yapılan başka bir araştırmada ise genel katılımcı ortalaması *bütünleştirici* (orta düzey) olarak tespit edilirken, sayısal ders öğretmenlerinin sözel ve meslek dersleri öğretmenlerinden dijital yeterlik düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.³² Aynı ölçme aracının kullanıldığı ve öğretmenlerin dijital yeterlilikleri ve yapay zeka farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin ele alındığı doktora çalışmasında ise "katılımcıların %36,6'sının mesleğinde dijital becerilerin kullanımı düzeyi başlangıç, %33,3'ünün kâşif, %20,4'ünün bütünleştirici" düzeyde olduğu ve genel olarak alt-orta düzeyde dijital yeterliliğe sahip oldukları ifade edilmiştir.³³ Öğretmenlerin dijital yeterlilikleri üzerine Amasya İli özelinde gerçekleştirilen yüksek lisans araştırmasında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri 3,5755 ortalama (iyi derece) ile branş sıralamasında 3. sırada yer almışlardır.³⁴ DKAB öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ve e-

³¹ Köksal - Canlı, "Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerinin İncelenmesi", 7-16.

³² Emre Süzer, *Öğretmenlerin Dijital Yeterlilik Seviyelerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi* (Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2022), 44.

³³ Şimşek, *Eğitimde Dijitalleşme ve Yapay Zeka Kullanımı: Öğretmenlerin Dijital Yeterlilikleri İle Yapay Zeka Farkındalık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, 155.

³⁴ Gümüş, *Öğretmenlerin Dijital Yeterlilikleri*, 51.

öğrenmeye ilişkin tutumlarının incelendiği başka bir çalışmada katılımcıların dijital okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyin üzerinde olduğu ifade edilmektedir.³⁵

Bu çalışmanın örneklemini oluşturan kontrol ve deney grubu katılımcılarının dijital yeterlilik ön-test sonuçlarının iyi olduğu görülmektedir. Bu sonuçların genç neslin teknolojiye aşinalığının ileri yaşta olan bireylere göre daha fazla olması ile ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Zira birçok çalışmada yaş (hizmet yılı) arttıkça dijital teknoloji kullanım düzeyi, dijital okuryazarlık ve dijital yeterlilik algılarının düştüğü ve genç öğretmenlerin Web araçlarını kullanım yetkinliğinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir.³⁶

3.2. Dijital Öğretmen Yeterlilikleri Son-test Sonuçları

Web araçlarına yönelik verilen 4 haftalık eğitim sonrası deney ve kontrol grubuna uygulanan son-test verilerinin analizi öncesi veri setinde normallik şartının sağlanıp sağlanmadığı test edilmiş ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Son-test Puanlarına İlişkin Normallik Dağılımı

	Grup	Kolmogorov-Smirnov		
		Statistic	df	Sig.
Son_test_toplam	Kontrol grubu	,124	35	,192
	Deney grubu	,070	32	,200

Gruplarda yer alan katılımcı sayısı (n>29) olduğu için tabloda verilen Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları dikkate alınmıştır.³⁷ Kolmogorov-Smirnov testi significance değerinin 0,05'ten büyük ve çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) değerlerinin hem deney grubu (Skewness: -0,316, Kurtosis: 0,418) hem de kontrol grubu (Skewness: -0,698, Kurtosis: 0,808)

³⁵ Abdullah Şahin, "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin ve E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 10/4 (2021), 3515.

³⁶ Gümüş, *Öğretmenlerin Dijital Yeterlilikleri*, 49; Fidan - Cura Yeleğen, "Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi ve Dijital Yeterlilik Gereksinimleri", 152; Bişirici - Gülbahar, "Ortaokul Öğretmenlerinin Dijital Yeterlilikleri İle Bilgi ve İletişim Teknolojilerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", 109; Süzer, *Öğretmenlerin Dijital Yeterlilik Seviyelerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, 57-58; Sedat Erol - Erkan Aydın, "Digital Literacy Status of Turkish Teachers", *International Online Journal of Educational Sciences* 13/2 (2021), 626; Arslan, *İlkokullarda ve Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, 79; Çetin - Arslan, "Sınıf Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerileri Öğretimi ve Web 2.0 Araçlarının Kullanımına İlişkin Yeterlilikleri", 2375.

³⁷ Yalçın Karagöz, *SPSS AMOS META Uygulamalı İstatistiksel Analizler* (Ankara: Nobel Yayıncılık, 2019), 121.

son-test sonuçları için -1 ile +1 aralığında olması dağılımın normal olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlara göre son-test verileri, parametrik testlerin uygulanması açısından elverişlidir.

Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği ile yapılan ikinci ölçümde grupların ölçeğin alt boyutlarından ve ölçeğin tamamından elde ettikleri puanlara ilişkin betimsel istatistikler aşağıdaki tabloda verilmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere deney grubunun son-test toplam puan ortalamaları ve ölçeğin alt boyutlardan aldıkları puanların ortalamaları kontrol grubu ortalamalarından yüksektir.

Tablo 5. Son-test Puanlarına İlişkin Betimsel Analizler

Ölçek boyutları	Alt Madde Sayısı	Gruplar	N	Min.	Max.	X	SS
Kaynak Geliştirme	8	Kontrol Grubu	35	15	39	29,91	5,746
		Deney Grubu	32	22	40	32,97	3,848
İletişim - İşbirliği	4	Kontrol Grubu	35	5	19	13,86	2,952
		Deney Grubu	32	9	20	15,13	2,768
Güvenlik	5	Kontrol Grubu	35	9	25	17,66	3,597
		Deney Grubu	32	13	25	19,78	2,981
Değerlendirme	3	Kontrol Grubu	35	3	14	10,80	2,471
		Deney Grubu	32	7	15	11,97	1,926
Toplam	20	Kontrol Grubu	35	40	96	72,23	13,541
		Deney Grubu	32	52	100	79,84	10,368

Ölçeğin gerek alt boyut ortalamaları gerek toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında deney grubu ortalamalarının kontrol grubu ortalamalarından yüksek olduğu, deney grubu son-test ortalamalarının kontrol grubu son-test ortalamalarından 7,6 puan daha yüksek olduğu görülmektedir. İki grup ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşip ulaşmadığı ise bağımsız örneklem t-testi ile sınanmıştır

Tablo 6. Grupların Son-test Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Değişken	N	X	SS	t	df	p
Grup						
Kontrol Grubu	35	72,23	13,541	-2,584	65	0,013
Deney Grubu	32	79,84	10,368			

Kontrol grubu son-test ortalamaları ($X=72.23$, $SS=13.54$) ile deney grubu son-test ortalamaları ($X=79.84$, $SS=10.36$) arasında deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir

fark olduğu ($t(65)=-2,584, p=0,013$) görülmektedir. Bu sonuçlarla 2. hipotezin alternatif hipotezi kabul edilmiştir.³⁸ Bu sonucun Akbaş ve Yünkül tarafından sınıf öğretmenlerinin Web 2.0 araçlarını kullanım yetkinlikleri üzerine yapılan çalışmanın bulguları ile örtüştüğü görülmektedir. Araştırmaya göre hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin Web 2.0 araçlarını kullanım yetkinlikleri, almayan öğretmenlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.³⁹ Ayrıca DKAB öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının incelendiği yüksek lisans tezinde üniversitede bilgisayar dersi alan öğretmenlerin “duygusal, bilişsel ve psikomotor” boyutların her üçünde de tutum ortalamalarının yüksek öğrenimleri sırasında bilgisayar dersi almayanlara göre daha yüksek olduğunu gösteren bulgular da bu araştırma bulgularını desteklemekte ve öğretmen adaylarının bilişim teknolojilerine ilişkin eğitilmelerinin önemine işaret etmektedir.⁴⁰

Gruplar arasındaki bu anlamlı farkın Web 2.0 araçlarına yönelik eğitimle ilişkilendirilip ilişkilendirilemeyeceğine yönelik hipotez bağımlı gruplar t-testi ile değerlendirilmiştir. Öncelikle kontrol grubu ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı test edilmiştir.

Tablo 7. Kontrol Grubu Bağımlı Gruplar t-Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	X	SS	SH	t Testi		
Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği	Ön_test	35	73,77	11,091	1,875	Sd	t	p
	Son_test	35	72,23	13,541	2,289	34	0,465	0,64

Sonuçları yukarıdaki tabloda verilen bağımlı gruplar t-testine göre kontrol grubu ön-test ve son-test puan ortalamaları arasında ($t(34)=0,465, p=0,64$) anlamlı bir fark yoktur. Bu sonuçla 3. Hipotez için sıfır hipotezi kabul edilmiş, alternatif hipotez reddedilmiştir.⁴¹

Web 2.0 araçlarından “Mindmup, Mentimeter, Wordwall ve Kahoot”un öğretim amaçlı kullanımına yönelik verilen 4 haftalık eğitim sonunda araştırmada kullanılan ölçek deney grubuna tekrar uygulanmıştır.

³⁸ Karagöz, *SPSS AMOS META Uygulamalı İstatistiksel Analizler*, 406.

³⁹ Akbaş - Yünkül, “Sınıf Öğretmenlerinin Web 2.0 Araçları Kullanımı Yetkinliklerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi”, 99.

⁴⁰ Yakup Ekici, *Afyonkarahisar ilinde Görev Yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları ve Bu Tutumları Etkileyen Faktörler* (Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007), 208-213.

⁴¹ Karagöz, *SPSS AMOS META Uygulamalı İstatistiksel Analizler*, 406.

Tablo 8. Deney Grubu Bağımlı Gruplar t-Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	X	SS	SH	t Testi		
Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği	Ön_test	32	75,34	10,903	1,927	Sd	t	p
	Son_test	32	79,84	10,368	1,833	31	-1,860	0,07

Test sonucuna göre eğitimden önce “Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği” ortalamaları 75,34 olan deney grubunun eğitimden sonra aynı ölçekten aldıkları puan ortalamaları 79,84’e yükselmiştir. Bağımlı gruplar t-testi significance değerinin $p=0,07$ olması sebebiyle deney grubu son-test ortalamaları ile ön-test ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamış ve $p>0,05$ olduğu için araştırmanın 4. hipotezi için sıfır hipotezi kabul edilerek alternatif hipotez reddedilmiştir.⁴²

Öğretmen adaylarına eğitimi verilen Web 2.0 araçlarının daha çok öğretim kaynakları geliştirmeye yönelik olması sebebiyle ölçeği oluşturan alt boyutlardan biri olan kaynak geliştirme puanları arasındaki farkın da incelenmesine karar verilmiştir. Deney grubu kaynak geliştirme alt boyutu puan ortalamaları arasındaki fark bağımlı gruplar t-testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 9. Deney Grubu Kaynak Geliştirme Alt Boyutuna İlişkin Bağımlı Gruplar t-Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	X	SS	SH	t Testi		
Kaynak Geliştirme Alt Boyutu	Ön_test	32	30,84	4,793	0,847	Sd	t	p
	Son_test	32	32,97	3,848	0,680	31	-2,072	0,04

Elde edilen sonuçlara göre 8 maddeden oluşan kaynak geliştirme alt boyutu ön-test ve son-test puanları arasındaki fark ($t(31) = -2,072$, $p=0,04$) istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşmaktadır. Kaynak geliştirme alt boyutunda deney grubu ön test ve son test puanlarının iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Kaynak geliştirme alt boyutundan alınan ortalama puanın madde sayısına bölünmesi ile aritmetik ortalama ön-test için 3,85 ve son-test için 4,12 olarak hesaplanmaktadır. 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Eğitim Fakültesi öğrencilerinin dijital yeterlilikleri üzerine yapılan bir çalışmada ise örneklemin dijital içerik geliştirme aritmetik ortalaması 2,59 olarak bulunmuştur. Bu çalışma ile karşılaştırıldığında örneklemin dijital kaynak geliştirmede iyi olan konumunun Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik verilen

⁴² Karagöz, *SPSS AMOS META Uygulamalı İstatistiksel Analizler*, 412.

eğitimden sonra daha da iyi bir konuma yükseldiği anlaşılmaktadır.⁴³ DKAB ve İHL meslek dersleri öğretmenleriyle yapılan alan araştırmalarında öğretmenlerin çoğunlukla başkaları tarafından hazırlanmış dijital materyallerden faydalandıklarını ve kendi materyallerini geliştiren öğretmen sayısının az olduğu dikkate alındığında İlahiyat Fakültelerinde eğitim gören öğretmen adaylarına dijital becerilerin geliştirilmesine yönelik eğitimler verilmesinin اهممىيىتى anlaşılmaktadır.⁴⁴

Bu sonuçlarla birlikte Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik verilen eğitimin “kaynak geliştirme, iletişim ve işbirliği, güvenlik ve ölçme” olmak üzere 4 alt boyuttan oluşan ölçme aracının ön-test ve son-test toplam puanları ile ilişkilendirmek mümkün olmamakla birlikte kaynak geliştirme alt boyutu puanlarının yükselmesi ile ilişkilendirilebileceği görülmektedir. Elde edilen bu bulgu yakın zamanda Batı Karadeniz’de bulunan bir ildeki öğretmenlerle gerçekleştirilen ve çeşitli değişkenlere göre öğretmenlerin dijital yeterliliklerinin incelendiği araştırma sonuçlarıyla desteklenmektedir. Bu çalışmada Web 2.0 araçlarını kullanan ve kullanmayan öğretmenlerin dijital yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu, kullanan öğretmenlerin dijital öğretmen yeterlilik puanlarının kullanmayanlara göre belirgin bir şekilde yüksek olduğu belirtilmiştir.⁴⁵ Başka bir çalışmada ise Web 2.0 araçlarını kullanma sıklığının, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve dijital okuryazarlık düzeyleri üzerinde yüksek bir etkiye sahip olduğu ifade edilmiştir.⁴⁶

Araştırma bulguları 2011 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencileri ile yapılan bir çalışmada Web 2.0 araçlarından eğitsel amaçlı yararlanmada ilahiyat Fakültesi öğrencilerinin diğer fakülteler arasında ikinci sırada yer aldığını gösteren verilerle de uyumlu gözükmektedir.⁴⁷ Zira İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin kendi eğitim süreçlerinde bu araçlardan faydalanmaları öğretmenlik sürecinde de bu araçları kullanma ihtimallerini artırmakta ve kolaylaştırmaktadır. Yavuz ve Korkmaz tarafından Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri ile gerçekleştirilen çalışma bulguları da din eğitimi alanında hizmet veren öğretmenlerin öğretim sürecinde Web 2.0 araçlarından faydalandıklarını, dijital becerilerine

⁴³ Özden - Örgü Yaşar, “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Dijital Yeterlikleri”.

⁴⁴ Yavuz - Korkmaz, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Web 2.0 Araçlarından Yararlanma Durumları”, 703; Koçoğlu - Göküş, “İmam-Hatip Lisesi Meslek Derslerinin Öğretiminde Dijital Araçların Rolü”, 248.

⁴⁵ Fidan - Cura Yeleğen, “Öğretmenlerin Dijital Yeterliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi ve Dijital Yeterlik Gereksinimleri”, 152.

⁴⁶ Duygu Gür Erdogan vd., “The Relationship between Lifelong Learning Trends, Digital Literacy Levels and Usage of Web 2.0 Tools with Social Entrepreneurship”, *Croatian Journal of Education* 21/1 (2019), 56.

⁴⁷ Figen Ata, *Üniversite Öğrencilerinin Web 2.0 Teknolojilerini Kullanım Durumları İle Bilgi Okuryazarlığı Öz-Yeterlik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011), 80-81.

güvenen öğretmenlerin ise hazır materyal kullanmak yerine kendi öğretim materyallerini hazırlamayı tercih ettiklerini göstermektedir. Bu çalışmaya göre katılımcıların % 92,48'i din öğretiminde Web araçlarının kullanılmasının gerekliliğine inanmakta ve yaklaşık %85'i eğitim öğretim süreçlerinde Web 2.0 araçlarından faydalanmakta, %34,4'ü bu araçlarla içerik üretmektedir.⁴⁸ Tüm bu veriler ışığında öğretmenlerin öğrencilerinin gelişim düzeylerine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun özgün dijital materyaller hazırlayabilmeleri, tüketici konumundan üretici konumuna geçebilmeleri için web araçlarının kullanımına ilişkin yetkinliklerinin artırılmasına ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

İçinde bulunduğumuz çağda teknolojik gelişmeleri takip etmek hayatın bir zorunluluğu haline gelmiştir. Eğitim alanında hizmet verecek kişilerin de teknolojiyi mesleki görevleri ile bütünleşik bir şekilde kullanmaları beklenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Eba, Fatih Projesi, ÖBA, MEBİ başta olmak üzere dijital öğretime yönelik yeni adımlar atmaktadır. 2024 yılında Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenlerin dijital yeterliliklerini geliştirmek amacıyla iki yüz bin öğretmenin eğitimini içeren "IPA III Öğretmen Eğitimi Dijital Ekosistemi" projesini uygulayacağını bildirmiştir. Tüm bu gelişmeler ışığında eğitim sistemi içerisinde görev alacak öğretmen adaylarının da dijital becerilerini geliştirmelerinin ehemmiyeti ortaya çıkmaktadır.

İlahiyat fakültesi 4. Sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen araştırmada hem kontrol grubunda hem de deney grubunda yer alan katılımcıların 100 puanlık ölçekten 70 üzeri almış olmaları, kendilerini dijital öğretmen yeterliliği açısından iyi bir noktada değerlendirdiklerini göstermektedir. Bu sonuç din öğretiminde dijital teknolojilerin etkin bir biçimde kullanımı açısından olumlu olarak değerlendirilmektedir. Web 2.0 araçlarından "Mindmup, Mentimeter, Wordwall ve Kahoot" un eğitim-öğretim amaçlı kullanımına yönelik verilen eğitim sonucu deney grubunun ölçekten aldığı ortalamanın 75'ten 79'a çıkmış olması öğretmen adaylarının dijital becerilerini geliştirmeye yönelik verilen eğitimlerin yararlı olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının dijital öğretmen yeterlilik düzeylerinin daha üst düzeye çıkarılması için dijital kaynak geliştirme becerileriyle birlikte, dijital güvenlik, iletişim ve iş birliği, dijital ortamlardan etkin bir biçimde yararlanma, ölçme ve değerlendirme sürecinde dijital mecraların kullanımına yönelik farklı eğitimlerle desteklenmeleri yararlı olacaktır.

Günümüzde yapay zekânın da dâhil olduğu eğitim alanında çevrim içi eğitim platformları, kişiselleştirilmiş öğrenme uygulamaları, sanal öğretmen asistanları, uzman eğitim sistemleri, diyalog tabanlı sistemler olmak üzere farklı uygulama biçimleri karşımıza

---

⁴⁸ Yavuz - Korkmaz, "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Web 2.0 Araçlarından Yararlanma Durumları", 711-714.

çıkaktadır. Teknolojik gelişmelerin çok hızlı bir şekilde ilerlediği bu yüzyılda din eğitimi alanında hizmet verecek öğretmen adaylarının dünyadaki dijital gelişmeleri yakından takip etmesi beklenmektedir. Hâlihazırda görev yapan öğretmenlerinin dijital becerilerini geliştirmeye yönelik hizmet içi eğitimlerle desteklenmeleri ve öğretmen adaylarını mesleğe hazırlamaları beklenen yükseköğretim kurumlarının da bu ihtiyaca yönelik dönüşümler gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Üniversitelerde öğretmen adaylarına çağın gerektirdiği dijital becerilere yönelik dersler verilmesi önem arz etmektedir.

Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının müfredatlarını teknolojiye yaşanan gelişmelere paralel olarak güncellemeleri, öğretmenleri istihdam eden eğitim kurumlarının hizmet içi eğitimlerle eğitimde yaşanan dijital dönüşüme uyumu desteklemeleri yanında öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının da mesleki alanda teknolojinin kullanımına ilişkin kişisel olarak ilgi göstermeleri, dijital becerilerini geliştirmeye yönelik çaba harcamaları gerekmektedir. Zira sürekli bir değişim içerisinde olan teknolojinin yakından takibi bireysel çabayı ve hayat boyu öğrenme becerisini zorunlu kılmaktadır.

Eğitimde dijitalleşme sunduğu imkânlar kadar siber güvenlik sorunları başta olmak ortaya çıkardığı problemlerle birlikte değerlendirilmelidir. Eğitim teknolojilerinin etkili ve güvenli kullanımına yönelik eğitilmiş insan gücü kadar bu teknolojilerinden faydalanmaya yönelik ilke ve kuralların belirlenmesi ve zararlı etkilerinin azaltılması yönünde gerekli tedbirlerin alınması yararlı olacaktır. Bu bağlamda eğitim alanında kullanılmak üzere ulusal yazılımların oluşturulmasını, veri güvenliği açısından bir seçenek olarak değerlendirmek mümkündür.

Örgün din eğitimi faaliyetlerinden sorumlu olan MEBin eğitimde dijital dönüşümü sağlamaya yönelik yaptığı çalışmalarda gerek okullara sunduğu teknolojik altyapı gerek bu okullarda görev yapan öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimlerde sağladığı ortak standartlarla eğitimde fırsat eşitliği sunulmalıdır. Konuya ilişkin pilot uygulamalarda faydası görülen çalışmalar ülkedeki tüm okulların ve öğretmenlerin hizmetine sunularak eşitsizliklerin azaltılması sağlanmalıdır.

Ülkemizdeki yaygın din eğitimi süreçlerini yürüten bir kurum olarak Diyanet İşleri Başkanlığının da dijital dönüşüme yönelik teknolojik altyapının güçlendirilmesi, kurumda çalışan uzmanların dijital yetkinliklerinin artırılmasına yönelik çalışmalarını yoğunlaştırarak devam ettirmesi faydalı olacaktır.

Din eğitimi alanında hizmet veren öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının dijital becerileri ve eğitim-öğretim sürecinde dijital araçlardan yararlanma durumlarına ilişkin sınırlı sayıdaki araştırmaların sayılarının artırılmasına ihtiyaç vardır. Özellikle daha geniş katılımlı

nicel araştırmalar ve durumun derinlemesine analizine imkân veren nitel araştırmalar ile alandaki eksikliğin giderilmesi faydalı olacaktır.

Kaynakça

- Akbaş, Seda - Yünkül, Eyup. "Sınıf Öğretmenlerinin Web 2.0 Araçları Kullanımı Yetkinliklerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi". *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi* 13/1 (2024), 93-110. <https://doi.org/10.33206/mjss.1287016>
- Arslan, Serpil. *İlkokullarda ve Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Ata, Figen. *Üniversite Öğrencilerinin Web 2.0 Teknolojilerini Kullanım Durumları İle Bilgi Okuryazarlığı Öz-Yeterlik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Baloğlu, Özge Özçelik. "Teknolojik Bir Dönüşüm Olarak Dijitalleşme Kavramı ve Etkileri". *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 13/2 (2023), 1189-1210. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1276723>
- Beyaz Özbey, İlknur. "Dijitalleşme, Sosyal Medya Ve Risk Toplumu". *İmgelem* 6/10 (2022), 141-158. <https://doi.org/10.53791/imgelem.1053815>
- Beydoğan, Hacı Ömer. "Dijitalleşme Sürecinde Okul Temeli Program Geliştirme". *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 6/Özel Sayı (25 Nisan 2022), 41-58.
- Bişirici, Ali - Gülbahar, Bahadır. "Ortaokul Öğretmenlerinin Dijital Yeterlikleri İle Bilgi ve İletişim Teknolojilerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *Pearson Journal Of Social Sciences & Humanities* 8/23 (2023), 102-122. <https://doi.org/10.5281/ZENODO.7777463>
- Büyüköztürk, Şener vd. *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi, 34. Baskı., 2023.
- Calvani, Antonio vd. "Digital Competence In K-12. Theoretical Models, Assessment Tools and Empirical Research". *Analisi* 40 (2010), 157-171.
- Çetin, Hilal - Arslan, Aysel. "Sınıf Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerileri Öğretimi ve Web 2.0 Araçlarının Kullanımına İlişkin Yeterlikleri". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 23/3 (31 Aralık 2025), 2375-2402. <https://doi.org/10.37217/tebd.1625380>
- Çetin, Mehmet. "Öğretmenlik Mesleği Dünyü Bugünü ve Yarını". *Farklı Boyutlarıyla Öğretmenlik*. ed. Ekrem Levent İlhan. 25-47. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2022.
- Darren, George - Mallery, Paul. *Darren George - Paul Mallery, IBM SPSS Statistics 25 Step by Step: A Simple Guide and Reference*. New York: Roulledge, 15. Baskı., 2018.
- Ekici, Yakup. *Afyonkarahisar ilinde Görev Yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları ve Bu Tutumları Etkileyen Faktörler*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Erol, Sedat - Aydın, Erkan. "Digital Literacy Status of Turkish Teachers". *International Online Journal of Educational Sciences* 13/2 (2021), 620-633.
- Ferrari, Anusca. *Digital Competence in Practice: An Analysis of Frameworks*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012.
- Fidan, Mustafa - Cura Yeleğen, Hatice. "Öğretmenlerin Dijital Yeterliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi ve Dijital Yeterlik Gereksinimleri". *Ege Eğitim Dergisi* 23/2 (2022), 150-170. <https://doi.org/10.12984/eggeefd.1075367>

- Gillpatrick, Tom. "Innovation and the Digital Transformation of Education". *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi* 5/3 (2020), 194-202.
- Gümüş, Muhammed Murat. *Öğretmenlerin Dijital Yeterlikleri*. Amasya: Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Gür Erdogan, Duygu vd. "The Relationship between Lifelong Learning Trends, Digital Literacy Levels and Usage of Web 2.0 Tools with Social Entrepreneurship". *Croatian Journal of Education* 21/1 (2019). <https://doi.org/10.15516/cje.v21i1.2989>
- İpek, Yasemin - Öncü, Ali. "4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Teknoloji Yeterlilikleri Hakkında Bir Karma Yöntem Araştırması". *Dini Araştırmalar* 25/62 (2022), 111-148. <https://doi.org/10.15745/da.1104341>
- Kalkan, Faruk - Topcu, Zühal. "Dijitalleşme Sürecinde Okul Yöneticilerinin Rolü: Öğretmenlerin Beklentileri ve Öneriler". *Trakya Eğitim Dergisi* 16/1 (2026), 44-80. <https://doi.org/10.24315/tred.1529729>
- Karagöz, Yalçın. *SPSS AMOS META Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*. Ankara: Nobel, 2023.
- Karagöz, Yalçın. *SPSS AMOS META Uygulamalı İstatistiksel Analizler*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2019.
- Karakaş, H. Sekine vd. *Belge Yönetimi ve Arşiv Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 2009.
- Karakuş, Gülçin - Ocak, Gürbüz. "Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Öz-yeterlilik Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi". *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 21/1 (2019), 129-147. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.466549>
- Kıymet, Çağlar - Çakır, Recep. "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Acil Durum Uzaktan Öğretimine Yönelik Tutumları, Dijital Yeterlilikleri ve Deneyimlerinin İncelenmesi". *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama* 13/1 (2023), 101-133.
- Kocaman Karoğlu, Aslıhan vd. "Toplum 5.0 Sürecinde Türkiye'de Eğitimde Dijital Dönüşüm". *Üniversite Araştırmaları Dergisi* 3/3 (2020), 147-158.
- Koçoğlu, Bülent - Göküş, Şeref. "İmam-Hatip Lisesi Meslek Derslerinin Öğretiminde Dijital Araçların Rolü". *İlahiyat Akademi* 21 (29 Haziran 2025), 233-260. <https://doi.org/10.52886/ilak.1638781>
- Kozan, Mehmet - Bulut Özek, Müzeyyen. "BÖTE Bölümü Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeyleri ve Siber Zorbalığa İlişkin Duyarlılıklarının İncelenmesi". *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 29/1 (2019), 107-120. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.538657>
- Köksal, Döne - Canlı, Suzan. "Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerinin İncelenmesi". *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi)* 8/1 (2024), 1-21.
- Kulaca, İlhan vd. "The Effect of Web 2.0 Supported Social Studies on the Digital Literacy Skills of Secondary School Students". *Journal of Theoretical Educational Science* 17/3 (2024), 539-562.
- Latorre, Marino. "WEB 1.0, 2.0, 3.0 ve 4.0'ın Tarihi". çev. Özgür Yılmaz. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* 8/2 (2021), 344-350.

- Özcan, Mehmet - Keskin, Bekir. "Dijitalizasyon Bağlamında Sosyal Dönüşüm". *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 16/29 (2020), 2215-2229. <https://doi.org/10.26466/opus.775748>
- Özden, Aybike Tuba. "1.0'dan 5.0'a Dünya: Web, Pazarlama, Endüstri ve Toplum". *Journal of Business in The Digital Age* 5/1 (2022), 29-44. <https://doi.org/10.46238/jobda.1003371>
- Özden, Mehtap - Öрге Yaşar, Funda. "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Dijital Yeterlilikleri". *Ana Dili Eğitimi Dergisi* 12/3 (2024), 516-529.
- Öztürk, Ahmet - Akhan, Osman. "The Effect of Using Web 2.0 Tools in Social Studies Education on Middle School Students' Metacognitive Awareness Levels and Academic Achievement". *SAGE Open* 15/3 (2025), 1-23. <https://doi.org/10.1177/21582440251360480>
- Pehlivan, Esma vd. "Web 2.0 Araçlarının Eğitim Ortamlarında Kullanılması İle İlgili Öğretmenlerin Görüşleri". *Ulusal Eğitim Dergisi* 3/9 (2023), 1602-1620.
- Sürer, Ali Gökhan. "Eğitimde Dijitalleşme Çağı". *Kapadokya Eğitim Dergisi* 1/1 (2020), 28-34.
- Süzer, Emre. *Öğretmenlerin Dijital Yeterlilik Seviyelerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2022.
- Şahin, Abdullah. "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin ve E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 10/4 (2021), 3496-3525.
- Şahin, Abdullah. "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin ve E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 10/4 (2021), 3496-3525. <https://doi.org/10.15869/itobiad.937532>
- Şimşek, Kadir. *Eğitimde Dijitalleşme ve Yapay Zeka Kullanımı: Öğretmenlerin Dijital Yeterlilikleri İle Yapay Zeka Farkındalık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2025.
- Turan, Emine. "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Bilgisayar Teknolojilerini Kullanım Düzeylerine İlişkin Görüşleri". *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 1/2 (2012), 23-41.
- Türkyılmaz, Serap. "Dijital Dönüşüm: Tarihçesi, Tanımı ve İşletmeler Üzerindeki Etkisi". *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 12/1 (2024), 276-297. <https://doi.org/10.52122/nisantasisbd.1459265>
- Yavuz, Emre - Korkmaz, Mehmet. "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Web 2.0 Araçlarından Yararlanma Durumları". *Erciyes Akademi* 37/2 (2023), 703-730. <https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.1286096>
- Yılmaz, Ercan vd. "Dijital Öğretmen Yeterlilik Ölçeği Geliştirme: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 38 (2021), 34-68. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.950728>
- Yılmaz, Erdi Okan - Toker, Türker. "Covid-19 Salgını Öğretmenlerin Dijital Yeterliliklerin Nasıl Etkiledi?" *Milli Eğitim* 51/235 (2022), 2713-1730.

- Yılmaz, Onur Kemal. "Dijital Yönetim ve Dijital Akıllı Kent Yönetim Uygulamaları". *Dijitalleşme ve Yönetim*. ed. Mehmet İnce - Ayşe Alican Şen. Konya: NEU Yayıncılık, 2022.
- Zizikova, Svetlana vd. "Digital Transformation in Education". ed. D.V. Rudoy vd. *E3S Web of Conferences International Scientific and Practical Conference "Development and Modern Problems of Aquaculture"* 381 (2023), 1-7. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202338102036>
- "Digital Competence Framework for Citizens (DigComp) - European Commission". 2025. Erişim 11 Eylül 2025. https://joint-research-centre.ec.europa.eu/projects-and-activities/education-and-training/digital-transformation-education/digital-competence-framework-citizens-digcomp_en